

ADOPTERT: «Hei, jeg heter Silje og er adoptert.» Slik presentert Silje seg som seksåring.

Hvor er mamma?

Silje er seks år og har alt hun kan ønske seg. Likevel tumler hun med vonde tanker. Hvorfor forlot moren henne?

Tekst: Berith Eva Lamøy
Foto: Marianne Otterdahl Jensen og privat

Rogaland 16. mai 1984:
En liten jente kommer til verden på Rogaland sykehus. Moren, Elin Ravndal, får stelle henne, holde henne tett inntil seg og kjenne den deiligte nyfødtlukten. Elin har levd et utsvevende liv med mye alkohol i flere år nå. Da hun ble gravid, fikk hun råd fra alle rundt seg om å ta abort. De mente hun var for syk til å ta hånd om et barn. Men Elin sto på sitt. Hun skulle bære frem barnet. Hun klarte ikke å holde seg helt unna alkoholen, men hun møtte opp til alle legetimer og fikk sjekket at alt sto bra til med det lille mennesket hun bar under hjertet. Iblant våget hun å drømme om at alt skulle ordne seg for dem. At noen skulle hjelpe henne med å legge livet til rette. Hjelpen med tak over hodet, en ordnet økonomi. Trygghet.

Men slik blir det ikke. Barnevernet har bestemt at Sigrun, som hun kaller datteren i sitt stille sinn, skal adopteres bort. Og de som skal få henne, skal være anonyme. Elin holder datteren tett inntil seg for aller siste gang. Hun finner frem fotoapparatet og foreviger den lille jenta som sover så fredelig i sykehussengen. Elin vet at fotografiet er det eneste hun skal eie som minne om datteren.

Nærbø på begynnelsen av 90-tallet:

«Hei, jeg heter Silje og er adoptert.» Slik presenterer Silje Sandanger seg nesten bestandig. Så lenge Silje kan huske, har hun visst at hun var adoptert. En annen jente på skolen får stadig stampelet «adoptert», som om det var et skjellsord. Jenta har et asiatiske utseende, men på Silje synes det ikke. «Jeg er også adoptert», roper Silje til de andre.

VONDE FANTASIER

Silje vokser opp i et trygt hjem der hun er elsket. Den kreative og følsomme jenta får lære å spille piano, synge i kor og spille håndball. Der får hun utløp for det hun har i seg. Det som hun ennå ikke har et språk for.

«Vet dere hvem foreldrene mine er?» spør Silje, mor og far en dag. Hun er ennå et barn.

«Vi vet bare at du kommer fra en ressurssterk familie. At mammaen din ga deg bort fordi hun ikke kunne ta vare på deg», svarer moren.

Barnet Silje aner ikke hva det betyr. Hun sier ikke mer om saken, men inni henne er det noe som vokser seg stort og vondt.

Silje har ikke noe ansikt på kvinnen som fødte henne. Det gir grobunn for fantasier. Noen ganger er moren en engel. Andre ganger et monster med flere hoder som lurder ute. Tenk om moren plutselig kommer og henter henne, kidnapper henne. Hun elsker mor og far og vil jo ikke flytte fra dem.

BREVET FRA MAMMA

Hun er åtte år da det første brevet fra den biologiske moren dumper ned i postkassen. Etter hvert kommer det flere. Silje oppdager brevene da hun går i postkassen. Ved en glipp har hennes biologiske mamma Elin fått vite at datteren bor på Nærbø, ikke langt unna Sandnes der hun selv bor. Elin skriver til adoptivfamilien at hun gjerne vil møte datteren sin. Men hun får ikke noe svar. Det hender at hun ringer også. En dag, da adoptivmoren tar telefonen, er Silje like i nærheten.

«Vil du snakke med mammaen din, Silje?»

Det er ingenting i verden Silje heller vil enn å snakke med mammaen sin! Kvinnen hun har drømt og fantasert så mye om. Likevel svarer hun nei. Hun vil ikke. Ikke nå, ikke slik.

Elin fortsetter å ringe familien én gang i året – uten å komme noen vei.

Silje vokser til og er en aktiv jente. Musikken blir stadig viktigere for henne. Men når hun er alene og tankene får tumle, funderer hun mye på sin biologiske slekt, og særlig på kvinnen som fødte henne. Silje kan gå på gaten og tenke: «Var det min mamma som

I DUR OG MOLL: Elin Ravndal (60) og datteren Silje Sandanger (33) spiller glade toner sammen.

For Silje var musikken en viktig ventil i oppveksten. I dag kan hun spille og synge for moren, som er stolt av alt Silje har fått til.

» Hvordan hadde livet vært hvis hun hadde vokst opp hos kvinnen som ga henne livet?

Silje

gikk forbi meg nå? Kan det være henne som sitter foran meg på bussen?» Hun gransker kvinneansikter i menneskevrømmelen. Er det noen der ute som ligner henne?

Selv om Silje har alt hun

kan ønske seg, føler hun seg ikke hel. Noe mangler. Hvordan kunne livet vært hvis hun hadde vokst opp hos kvinnen som ga henne livet? Ville hun følt seg helere da? Men kanskje ville det vært verre, slår det

henne i neste øyeblikk. Det å ikke vite, det å ikke kunne snakket med noen om alle tankene hun tumler med, gjør alt bare vondere. Alle andre barn rundt henne lever i familier som ligner på dem. Slik er det ikke med henne.

DA ALT BLE FORANDRET

Silje er 13 år da hun en kveld sitter og øver på piano sammen med adoptivmoren:

«Mor, når jeg blir voksen, må jeg fortelle deg noe. Men ikke nå, jeg er for liten.»

Silje kan se at moren blir opprørt. Hun vet at hun bekymrer seg for henne. Men Silje kan ikke hjelpe for at humøret hennes svinger. Det er vanskelig for henne å knytte seg til mennesker. Redselen for å bli avvist sitter dypt. Hvis hennes egen mor forlot henne, hvem kan elske henne da?

Silje tester stadig ut kjærligheten til adoptivforeldrene. Hun utfordrer dem. Vil ha bevis for at de virkelig er glad i henne. Men ingen forstår hva alt dette handler om. Ikke engang Silje.

Nærbo, 2004:

Silje er blitt 20 år, og hele denne sommeren arbeider hun i en omsorgsbolig for mennesker med ulike utviklingshemninger. Det er siste dagen på jobb da kollegaen Mari plutselig sier:

«Moren min er kusinen til mammaen din.»

«Hæ?»

Siljes første tanke er at hun mener adoptivmoren.

«Altså, den ordentlige moren din. Hun som fødte deg.»

Mari sier at Silje gjerne kan bli med henne hjem hvis hun vil vite mer om sin egen mamma.

Silje føler seg forstumlet – hun vet at hun må ta et valg.

Hun kan reise hjem og late som om samtalen aldri fant sted, eller hun kan bli med Mari hjem og hilse på sin egen slekt. Hun vet at hvis hun velger det siste, vil det forandre livet hennes for alltid.

Silje velger å bli med. I flere timer blir hun hos Mari og moren hennes Mildrid, som mammaens kusine heter. De ser på gamle bilder av Siljes mamma,

og Mildrid viser henne minner fra barndommen. Silje vil bare være der, suge inn alle inntrykkene fra noen som har det samme blodet som henne.

Først når det er langt på natt, går hun hjem. Og selv om hun er fylt av lykke, føles det likevel som hun har begått et lovbrudd.

Men det kommer ikke noe stort, sort hull og svelger henne. Silje elsker å være sammen med sin nyoppdagede slekt. I påsken blir hun der i en hel uke. Det er som om to verdener endelig møtes.

Først et halvt år senere er hun klar til å ta skrittet fullt ut. Hun ringer mamma.

«Hei, det er Silje ... Jeg er lei for at jeg ikke har ringt før.»

«Det er aldri for sent», svarer Elin.

For Elin er det som en drøm som hun aldri trodde ville gå i oppfyllelse.

De bestemmer seg for å møtes på selve bursdagen til Silje. Elin vil gjerne spandere middag på datteren.

DEN FØRSTE KLEMMEN

Det er 16. mai og bare noen timer til Silje skal møte mammaen sin for første gang. Kvinnen som fødte henne for nøyaktig 21 år siden, på denne dagen. Sommerfuglene romsterer i magen til Silje. Hun er glad for at morens kusine, Mildrid, skal være med.

Mor og datter skjelver, og omfavnelsen på restauranten blir klønete. Men det gjør ingen verdens ting.

Elin gjentar det hun sa i telefonen:

«Det er ikke for sent.»

Silje blir sittende og stirre på mamma Elin. Hun kan ikke se seg mett på henne.

«Der er nesen min. Der er kinnbenene.» Slik tenker hun.

Elin har heklet en kjole til datteren. Men Silje har allerede fått den beste gaven hun kan tenke seg. Hun har endelig fått tilbake mamma!

De har så mange år å ta igjen. Så mye som er ugjort. Alle de gangene Silje skulle ha sittet på fanget til mammaen sin for trøst og kos. Sårene

MOR OG DATTER: Elin og datteren Silje møttes igjen på dagen 21 år etter at Silje kom til verden. Det er de begge takknemlige for.

MORMOR: For Silje var det viktig å bli kjent med hele slekten da hun endelig fant mammaen sin. Hun fikk etter hvert også et nært forhold til mormor Ingrid Ravndal (85).

Da er det er lettere for Silje å ha kontakt med sine biologiske besteforeldre, som hun ofte besøker. Mormoren forteller om datteren sin med tårer i øynene. Elin ble syk en gang i tenårene, og hun ble ikke behandlet godt. Silje forstår hvor vanskelig alt må ha vært for Elin.

alle skal være der. Adoptivfamilien, den biologiske familien og svigerfamilien. Det er slik det skal være. Hele familien samlet!

Silje tar ordet:

«Jeg er så takknemlig for at dere er her. Hver og en av dere er i min familie. Velkommen i hjemmet mitt.»

» Ta vare på de menneskene som vil være i livet ditt. Og tenk at alt kan tilgis.

som skulle vært plastret og blåst på. Alle godnattklemmene hun skulle fått. Mamma Elin skulle ha flettet håret hennes og sagt til henne at hun var pen. Alt det har de mistet, kan de ta det igjen?

Nå blir det viktig for Silje å bli kjent med hele Elins familie. For Silje blir det mye å ta inn, og hun strever med mange motstridende tanker og følelser. Derfor er det vanskelig å opprettholde kontakten med mamma Elin.

Hun finner trøst i Bibelen og i to bøker som handler om hva det innebærer å være adoptert. Det hun leser, hjelper henne. Hun begynner å forstå sine egne følelser.

Gjennom bøkene lærer hun også at det er vanskelig å få en nær relasjon når ikke tilknytningen har vært der fra starten. Det er ikke bare å skru på en knapp og så vips, er de mor og datter. Hun forstår at også mamma Elin er redd for avvising, akkurat som henne selv.

Silje

NOE Å FORTELLE

Silje er voksen nå og klar til å ta samtalen med adoptivmoren, slik hun varslet.

«Mor, det var noe jeg skulle fortelle deg. Jeg kan ikke være uten mamma Elin. Jeg trenger dere begge i livet mitt. Først da føler jeg meg hel.»

Med det samme hun har sagt det, vet Silje det hun alltid har visst; at moren er raus og elsker henne uansett.

Silje møter kjærligheten og gifter seg. De får tre barn og skaper en familie. Endelig føler hun ekte tilhørighet.

På samme tid tar hun opp igjen kontakten med mamma Elin. De to møtes jevnlig på kafé i Sandnes, spiser lunsj og snakker sammen. Omsider finner de frem til hverandre og får noe å bygge videre på.

På sønnens femårsdag inviterer Silje hele familien i bursdagsselskap. Hun vil at

Sandnes 2017:

Mamma Elin (60) og datteren Silje (33) sitter på favorittkaféen sin i Sandnes sentrum.

De snakker åpent sammen om alt som har vært. Det gode og det vonde. Elin har det godt i livet sitt og er friskere enn på mange år.

Silje har sluttet fred med de vanskelige tankene, med seg selv og fortiden.

– Det viktigste er å ikke bli oppspist av bitterhet. Ta vare på de menneskene som vil være i livet ditt. Og tenk at alt kan tilgis, er Siljes råd.

For Silje har livet falt på plass.

– Jeg var fylt av takknemlighet for at mine adoptivforeldre tok vare på meg, men også av sorg for at moren min hadde forlatt meg. Nå har jeg funnet veien tilbake til Elin, mammaen min. Jeg føler meg endelig som et helt menneske. •